

МЦМС
МАКЕДОНСКИ
ЦЕНТАР ЗА
МЕГУНАРОДНА
СОРАБОТКА

Самоперцепција за граѓанското општество

Извештај од Организациската анкета
Цивикус – Индекс на граѓанското општество

Даниела Стојанова, Гонце Јаковлеска, Сашо Клековски, Емина Нурединоска

септември 2010 г.

Издавач

Македонски центар за меѓународна соработка

За издавачите

Сашо Клековски, прв извршен директор

Автори

Даниела Стојанова	Ниво на организација
Гонце Јаковлеска	Практикување на вредностите
Сашо Клековски	Перцепција на влијанието
Емина Нурединоска	Околина

Лектура

Даниел Медароски

Подготовка

Даниела Стојанова, МЦМС

ISBN 978-608-4617-01-3

Мислењата што се изразени овде им припаѓаат на авторите и не ги одразуваат ставовите на Македонскиот центар за меѓународна соработка.

Македонски центар за меѓународна соработка

Сите права се задржани, репродуцирањето, копирањето, трансмисијата или преводот на кој било дел од оваа публикација може да се изврши единствено под следните услови: со претходна дозвола на издавачот, заради цитирање во анализа на книгата и под услови изложени во продолжение.

Авторското право на оваа публикација е заштитено, но публикацијата може да се репродуцира на кој било начин и без наплата за едукативни намени. За копирањето во други услови, за употреба во други публикации или пак за превод или адаптација, треба да се обезбеди претходна дозвола од издавачот.

СОДРЖИНА

ВОВЕД.....	4
Термини и дефиниции	4
Методологија	5
НИВО НА ОРГАНИЗАЦИЈА	6
Внатрешно управување.....	6
Вмрежување и соработка.....	6
Човечки, финансиски и технолошки ресурси	7
Заклучоци.....	11
ПРАКТИКУВАЊЕ ВРЕДНОСТИ.....	13
Демократско носење одлуки	13
Организациски практики, транспарентност и корупција.....	14
Ненасилство и толеранција – перцепции на граѓанското општество.....	15
Работни односи	16
Заклучоци.....	17
ПЕРЦЕПЦИЈА НА ВЛИЈАНИЕТО	19
Влијание на општествените проблеми	19
Влијание на политиките.....	21
Заклучоци.....	23
ОКОЛИНА	24
Заклучоци.....	26
ЈАЗОТ ВО ПЕРЦЕПЦИИТЕ НА ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО.....	27
ПРИМЕРОК	28
Библиографија	29

САМОПЕРЦЕПЦИЈАТА ЗА ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО

ВОВЕД

Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) по втор пат го спроведува Цивикус – Индексот на граѓанското општество (ИГО). Индексот е акциско-истражувачки проект, кој ја проценува состојбата на граѓанското општество во земјите низ светот. Со ИГО се собираат и споделуваат знаења меѓу засегнатите страни на граѓанското општество, што придонесува кон зголемувањето на капацитетот и посветеноста на граѓанското општество за позитивни општествени промени. Состојбата на граѓанското општество се проценува преку мерење на следните негови димензии:

1. **Граѓански ангажман:** Степенот до кој поединците се вклучени во општествени иницијативи;
2. **Ниво на организација:** Степенот на институционализација што го карактеризира граѓанското општество;
3. **Практикување вредности:** Степенот до кој граѓанските организации практикуваат некои од основните вредности;
4. **Перцепција на влијание:** Степенот до кој граѓанското општество е способно да влијае на општествената и политичката арена, согласно внатрешната и надворешната перцепција;
5. **Надворешна околина:** условите (на пр. социоекономски, политички и културни варијабли) во кои дејствува граѓанското општество.

Секоја димензија е сочинета од поддимензии и показатели, за кои се добиваат податоци од анкети, интервјуа, фокус-групи, прикази на случај и анализа на литература. За наодите, заклучоците и препораките ќе се расправа на национална конференција, пред објавувањето на целосниот аналитички извештај за состојбата со граѓанското општество во Македонија.

За спроведувањето на ИГО е задолжен Националниот индекс-тим (НИТ) од МЦМС. Заради подигнување на свеста и градење поддршка на ИГО е воспоставен Советодавниот комитет (СК) составен од 20 претставници на граѓанскиот и деловниот сектор, медиумите, универзитетите и државата. Истовремено, Советодавниот комитет му дава поддршка и насоки на НИТ.

На меѓународно ниво проектот е координиран од Цивикус - Светска алијанса за граѓанско учество.

Термини и дефиниции

Советодавниот комитет во октомври 2009 г. ја усвои дефиницијата на граѓанското општество, која ќе биде користена во Цивикус - Индексот на граѓанското општество: Граѓанското општество е дел од општествениот простор надвор од семејството, државата и пазарот, кој е создаден од страна на индивидуални и колективни акции, организации и институции заради постигнување заеднички интереси.

Граѓанското општество го сочинуваат здруженијата и фондациите, стопанските комори, организациите на работодавачите, политичките партии и верските заедници.

Во анкетата под волонтери се подразбираа лицата кои не се платени за нивната работа. Тие може да примаат надоместок за пат и храна. Платен персонал се сите лица кои примаат надоместок за работата, без разлика на висината на овој надоместок и начинот на ангажман (договор на дело, вработени, договор за испорака на услуги и сл.).

Во однос на структурата за управување, под управна или неизвршна функција се подразбираа органите кои го водат општото управување и надзорот над управувањето, а извршната функција ја имаат органите кои го водат секојдневното управување со неограничен или ограничен мандат доверен од управните/неизвршните органи.

За начинот на носење одлуки во организации, под назначен претседател/директор и управен орган се подразбираа лица/органи кои без избори се именувани да ја вршат оваа функција. Избран претседател/директор и управен орган се лица и органи избрани преку избори.

Методологија

Целта на истражувањето, наречено „Организациска анкета“, беше да се добијат податоци за работењето и управувањето на граѓанското општество.

Истражувањето е спроведено со интервјуа со претставници на 161 граѓанска организација во април и мај 2010 г. од страна на Македонскиот центар за меѓународна соработка. Првично планираниот примерок од 100 организации, беше зголемен заради големиот интерес на организациите за учество во анкетата. И покрај тоа што дефиницијата на ИГО ги опфаќа сите облици на здружување кои постојат во земјата, во анкетата учествуваа здруженијата и фондациите, стопанските комори и синдикатите. Повеќе информации за примерокот се дадени на крајот од овој извештај.

Прашалникот за анкетата беше зададен од Цивикус, дополнет и адаптиран од страна на Националниот индекс-тим на МЦМС, согласно искуството и насоките од Советодавниот комитет. За исполнување на целите на истражувањето, со прашалникот беа опфатени следните варијабли:

- Внатрешна организација;
- Инфраструктура и секторска комуникација;
- Ресурси;
- Практики во граѓанското општество;
- Организациски практики;
- Одговорност;
- Влијание во општеството;
- Влијание на политиките;
- Околина;
- Внатрешна перцепција за граѓанското општество;
- Други (секторска, географска припадност, податоци за испитаникот).

Собраните податоци се обработени со честота и пропорција на одговорите. Резултатите се прикажани во графикони на ниво на целиот примерок.

Во извештајот незначително малцинство (незначително влијание) се употребува за одговори помалку од 10 % од примерокот, мало малцинство за 11 % до 30 % (мало влијание), малцинство за 30 % до 50 % (ограничено влијание), мнозинство (средно влијание) за 51 % до 70 %, и големо мнозинство (високо влијание) за повеќе од 70 %.

Националниот индекс-тим го сочинуваат: Сашо Клековски, Емина Нурединоска, Гонце Јаковлеска, Даниела Стојанова и Фатмир Битиќи.

НИВО НА ОРГАНИЗАЦИЈА

Димензијата „Ниво на организација“ го опфаќа степенот на институционализација што го карактеризира граѓанското општество. Таа се однесува на внатрешната структура и условите кои го овозможуваат функционирањето на граѓанското општество во Република Македонија.

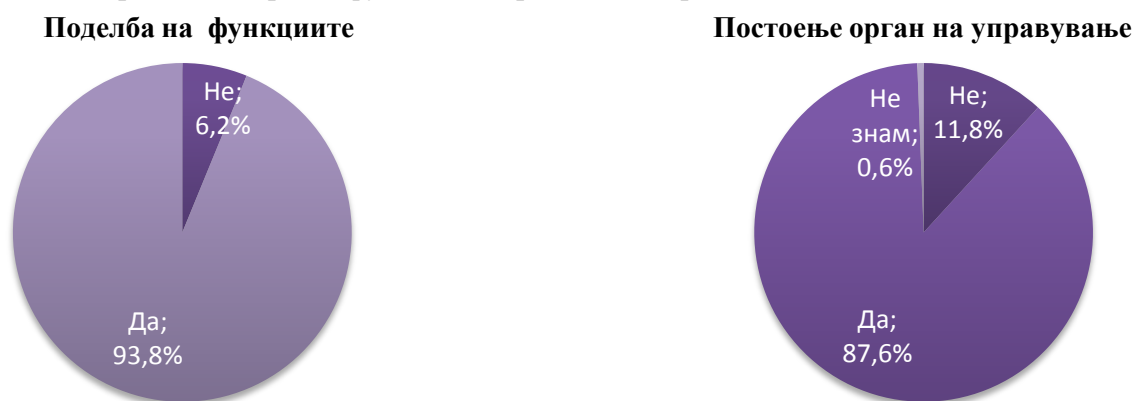
Со организациската анкета се добија податоци за внатрешното управување, инфраструктурата, секторската комуникација, човечките, финансиските и технолошките ресурси и за соработката на регионално и на меѓународно ниво.

Внатрешно управување

Внатрешното управување се проценува преку постоењето поделба меѓу неизвршните (управните) и извршните функции во граѓанските организации. Големо мнозинство од 93,8 % од анкетираниите граѓански организации изјавиле дека во нивните организации има поделба меѓу овие функции. Последователно, повторно големо мнозинство (87,6 %) одговориле дека во нивните организации постои орган на управување.

Покрај поделбата меѓу функциите, за оценка на внатрешното управување се битни и други аспекти, како внатрешната демократија, отчетноста и транспарентноста. Дел од овие аспекти се анализирани во димензијата која се однесува на практикувањето вредности.

Графикон 1. Управни и извршни функции во граѓанските организации

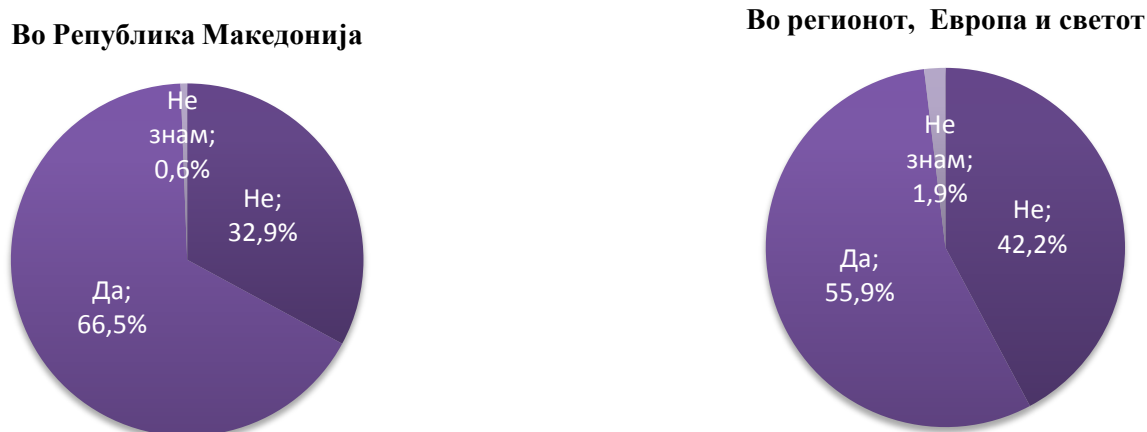

Вмрежување и соработка

Нивото на организација на граѓанското општество зависи и од постоењето инфраструктура за поддршка, како што е членството во мрежи и меѓусебното информирање и соработка меѓу граѓанските организации. Освен вмрежувањето на национално ниво, граѓанските организации беа запрашани и за нивното членство во регионални, европски и/или меѓународни мрежи.

Околу две третини од граѓанските организации членуваат во мрежи на национално или на меѓународно ниво, што ги потврдува наодите од претходните истражувања на МЦМС за вмрежувањето (Клековски ет ал. 2006, Габер-Дамјановска Н., 2007).

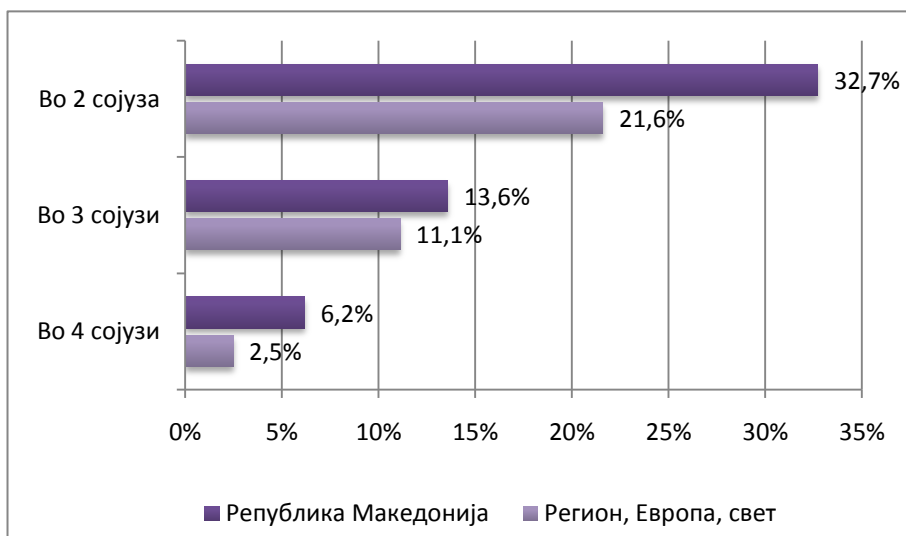
Графикон 2. Членство во мрежи (сојузи, федерации, униии итн.)

Со организациската анкета се оценуваше само формалното членство во мрежите, не и нивото на активност на македонските граѓански организации во мрежите или пак придонесот од вмрежувањето. Сепак податокот дека мнозинството граѓански организации членуваат во најмалку една мрежа, но и повеќе мрежи, може да се толкува како потврда на корисноста од вмрежувањето.

Македонските граѓански организации членуваат во повеќе од 50 различни мрежи во Македонија и во светот. Најчесто спомнувани мрежи од Македонија се: Националниот совет на жените на Република Македонија (СОЖМ), Граѓанската платформа на Македонија (ГПМ), Коалицијата на младинските организации СЕГА, Коалицијата „Сите за правично судење“, Националната мрежа на НВО за борба против трговија со луѓе „Будност“, Сојузот „Македонија без дискриминација“, Движењето на екологистите на Македонија (ДЕМ) и Граѓани за европска Македонија (ГЕМ).

Графикон 3. Членство во повеќе мрежи

Граѓанските организации високо ја оценуваат и секторската комуникација. Големо мнозинство изјавиле дека одржале состаноци или размениле информации со други граѓански организации.

Графикон 4. Секторска комуникација

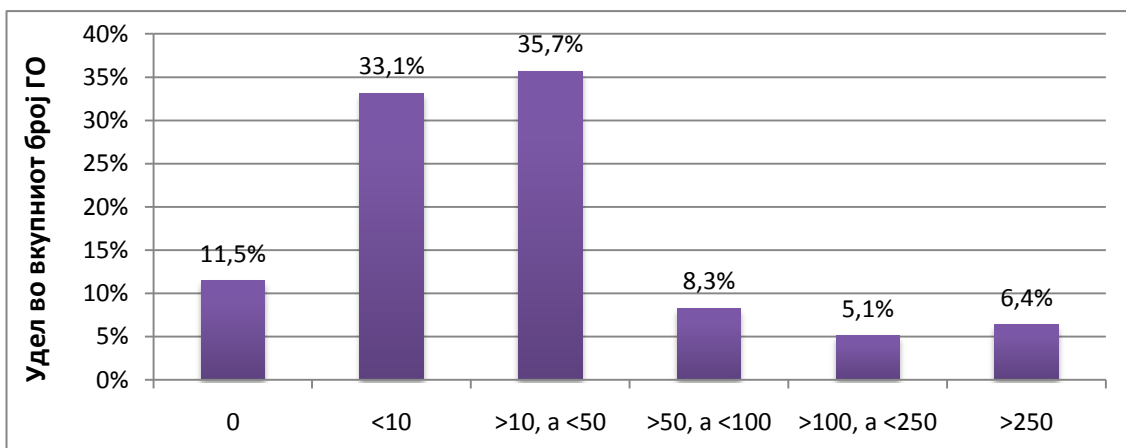

Човечки, финансиски и технолошки ресурси

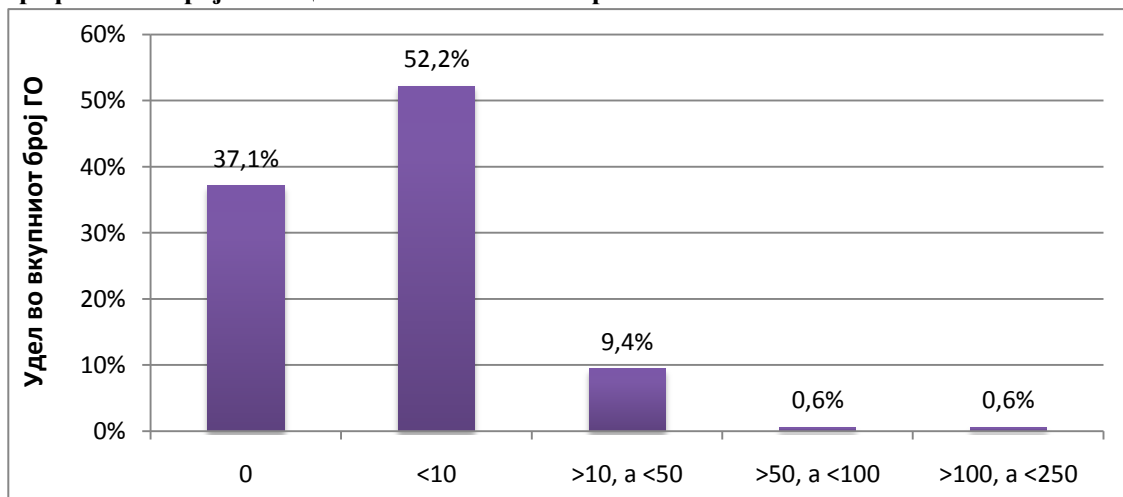
Покрај структурата за управување и поддршка на граѓанските организации, за неговиот напредок се битни и човечките, финансиските и технолошките ресурси.

Според Организациската анкета, големо мнозинство од граѓанските организации се базираат на индивидуално членство (80,7 %) и на волонтерска основа (88,5 %). Големо мнозинство или воопшто немаат или овој број не надминува 10 лица платени за нивната работа.

Графикон 5. Број на волонтери во граѓанските организации

Графикон 6. Број на лица платени за нивната работа

Засновањето на работата на волонтерски труд и малиот број организации кои имаат лица платени за нивната работа може да значи неодржливост на човечките ресурси. За Цивикус, неодржлива база на човечки ресурси имаат оние организации кај кои волонтерите сочинуваат повеќе од 25 % од бројот на платените лица. Според овој критериум и податоците од Организациската анкета, големо мнозинство од анкетираниите организации имаат неодржлива база на човечки ресурси.

Графикон 7. Организации со одржлива база на човечки ресурси (Цивикус)

Изјавите на големо мнозинство (70,2 %) од граѓанските организации, кои учествуваа во Организационата анкета укажуваат дека тие се финансиски одржливи. Финансиската одржливост се мереше со споредба на приходите и расходите во однос на минатата година (Цивикус, 2008).

Графикон 8. Организации со финансиска одржливост (според Цивикус)

Меѓународните донатори и донаторите од странство, како и Европската Унија, се извор на финансирање во големо мнозинство од граѓанските организации. Не е за занемарување дека и членарината е еден од изворите на финансирање во мнозинство граѓански организации (51,2 %). Најмало учество во изворите на финансирање имаат донациите од граѓаните.

Иако меѓународните донатори се најчест извор на финансирање, сочинуваат повеќе од 80 % од буџетот во мало малцинство организации. Членарината учествува најчесто со 5 до 20 % во буџетите на организациите. Сличен удел имаат деловниот сектор и Владата и единиците на локална самоуправа, најчесто околу 10 % од вкупниот буџет на организацијата. Донациите од граѓаните, освен што се најредок извор на финансирање, се и најмал.

Повеќе извори на финансирање и/или начини на прибирање средства исто така придонесуваат организацијата да биде финансиски одржлива (Шапиро, 2004). Податоците од анкетираниите организации покажуваат дека граѓанските организации во Македонија имаат повеќе извори на финансирање, а ретко кога овие извори надминуваат повеќе од 80 % од вкупниот буџет на организациите.

Графикон 9. Извори на финансирање на граѓанските организации во 2009 г.

Организациите беа запрашани и да ги споредат приходите и расходите во 2009 година со оние во 2008 година. За мнозинство организации приходите и расходите се зголемиле или останале непроменети, додека за мало малцинство истите се намалиле.

Графикон 10. Намалување и зголемување на приходите и расходите

Со повлекувањето на традиционалните странски донатори за граѓанските организации во Македонија, фондовите на Европската Унија стануваат сè позначаен извор на финансирање на граѓанските организации. Тие се еден од изворите на финансирање за 25,3 % од анкетираниите граѓански организации во минатата година, а околу третина анкетираниите организации во изминатиот период добиле грант или договор за испорака на услуги. Најчесто граѓанските организации аплицирале за грантови во програмите Европски инструмент за демократија и човекови права (ЕИДХР), Прогрес и Млади во акција.

Графикон 11. Дали сте добиле грант/ови и договори за услуги од фондовите на Европската Унија?

Мнозинство организации сè уште не аплицираат за фондовите на Европската Унија. Најчесто тоа е заради недостаток од капацитет, а најретко затоа што организацијата нема потреба од овие фондови.

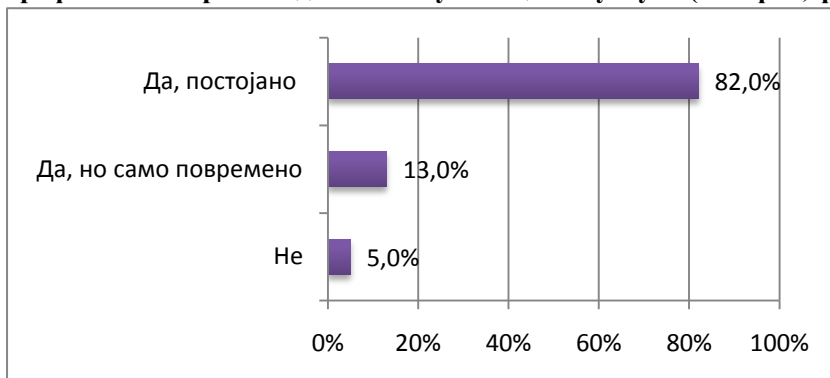
Графикон 12. Причини за неаплицирање за фондови на Европската Унија

За процена на нивото на организација на граѓанските организации битно е дали покрај човечките и финансиските ресурси, се соодветни и технолошките ресурси.

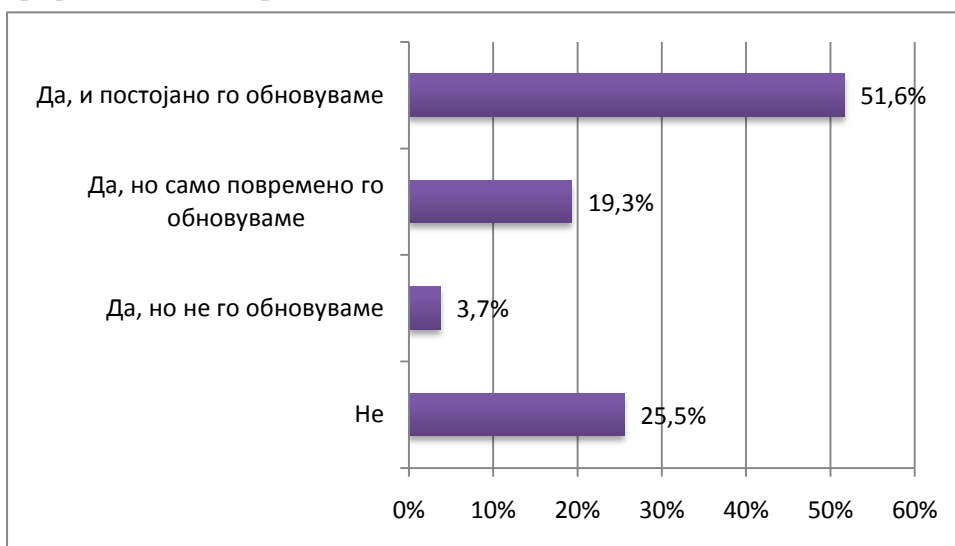
Големо мнозинство од организациите изјавиле дека имаат постојан пристап до телефон, факс и интернет. Незначително малцинство од 5 % од анкетираниите граѓански организации немаат воопшто пристап до телекомуникациските услуги.

Графикон 13. Пристап до телекомуникациски услуги (телефон, факс, интернет)

Друг битен технолошки ресурс, особено за транспарентноста на граѓанските организации, е имањето веб-страница за сопствената организација. Големо мнозинство (74,6 %) од анкетираниите граѓански организации имаат веб-страница.

Графикон 14. Веб-страница

Заклучоци

1. Перципирана структура за добро управување во ГО

Големо мнозинство од граѓанските организации одговориле дека постои поделба меѓу неизвршните, т.е. управните, и извршните функции (93,8 %) и имаат орган на управување (87,6 %). Оваа самоперцепција е во контраст со практиките, истражувани со претходни анкети. Се случува исти луѓе да ги вршат истовремено управните и извршните функции. На повеќето организации им недостасуваат системи и процедури (ЦСИД „Форум“, 2007; МЦМС, 2006).

2. Македонските организации сметаат дека се вмрежени, дека комуницираат и соработуваат

Околу две третини од граѓанските организации изјавиле дека членуваат во мрежи на национално или на меѓународно ниво. Овој податок заедно со тоа дека дел од организациите членуваат и во повеќе мрежи може да се толкува како потврда на корисноста од вмрежувањето. Граѓанските организации високо ја оценуваат и секторската комуникација.

Големо мнозинство (над 90 %) изјавиле дека одржале состаноци или размениле информации со други граѓански организации последните три месеци.

Дали мрежите се ефективни, дали соработката е суштинска и долгорочна може да биде предмет на понатамошно истражување.

3. Одржливоста на граѓанските организации останува да биде предизвик

Човечките ресурси се една од послабите точки во нивото на организација на граѓанските организации. Големо мнозинство од анкетираниите организации или воопшто немаат или овој број не надминува 10 лица платени за нивната работа. Мало малцинство граѓански организации имаат одржлива база на човечки ресурси според Цивикус, односно волонтерите сочинуваат помалку од 25 % од бројот на платените лица.

Според критериумот зададен од Цивикус, големо мнозинство (70,2 %) од анкетираниите граѓански организации се финансиски одржливи, ако се има предвид растот и падот на приходите и расходите во однос на изминатата година. Иако меѓународните донатори и донаторите од странство, како и Европската Унија остануваат да се извор на финансирање во големо мнозинство од граѓанските организации, тие се значителен извор во мало малцинство организации. Најмало учество во изворите на финансирање имаат донациите од граѓаните.

4. Без став за фондовите на Европската Унија и недоволен капацитет за нивно користење

Со повлекувањето на традиционалните странски донатори за граѓанските организации во Македонија, фондовите на Европската Унија стануваат сè позначаен извор на финансирање на граѓанските организации. Тие се еден од изворите на финансирање за мало малцинство (25,3 %) од анкетираниите граѓански организации во минатата година. Мнозинство организации сè уште не аплицираат за фондовите на Европската Унија. Најчесто тоа е заради недостаток од капацитет, а најретко затоа што организацијата нема потреба од овие фондови.

ПРАКТИКУВАЊЕ ВРЕДНОСТИ

Практикувањето на вредностите е истражувано низ четири области: демократско носење одлуки, организациски практики и транспарентност, работни односи и перцепција на вредностите во граѓанското општество.

Демократско носење одлуки

Во претставата за себе, големо мнозинство граѓански организации демократски ги носат одлуките. Големо мнозинство од анкетираниите (76,4 %) велат дека главните одлуки за нивната организација ги носат избрани управни одбори, избран претседател или директор или пак членовите. Кај другите, тоа го прават органи или лица кои не се избрани, туку назначени.

На прашањето како ја оценуваат моменталната улога на граѓанското општество во практикувањето демократско носење одлуки во сопствените граѓански организации, 54,1 % од анкетираниите организации таа е значителна, односно умерена, додека 44,1 % ја оценуваат како ограничена или незначителна.

Графикон 15. Практикување демократско носење одлуки во граѓанските организации

Интересен е фактот што граѓанските организации имаат повисоко мислење за себе отколку за граѓанското општество во целина. Па така, големо мнозинство од нив (76,4 %) рекле дека одлуките ги носат демократски, а кога секторот е во прашање, тогаш улогата на граѓанското општество во практикувањето демократско одлучување е значителна или умерена за 54,1 %.

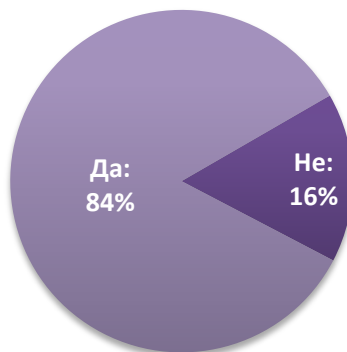
Графикон 16. Демократско носење одлуки во сопствените организации

Организациски практики, транспарентност и корупција

Големо мнозинство од анкетираниите организации (84 %) имаат стратегија за работа за следните 3 до 5 години. Ова би требало да укажува на состојба во која граѓанскиот сектор знае каде оди, има трасирана патека и цели.

Графикон 17. Дали вашата организација има стратегија за работа за следните 3-5 години?

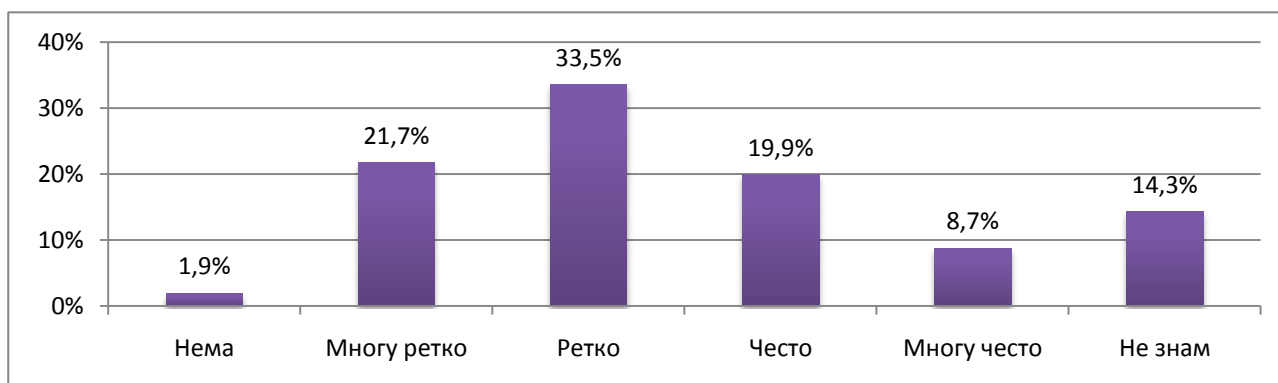
Прашањето на јавно достапните политики и информации, посебно оние кои се однесуваат на финансиите, е едно од поважните прашања за граѓанските организации и креирањето на нивниот имиџ во јавноста. Според одговорите, секторот изгледа дека води сметка за ова прашање бидејќи големо мнозинство од 89,4 % од анкетираниите организации изјавиле дека нивните финансиски извештаи се јавно достапни. Дел се објавуваат на веб-страниците, дел во извештаите на организациите, а многу мал дел во медиумите. Најголем број одговориле дека финансиските извештаи се достапни во канцелариите на организациите.

Графикон 18. Јавно достапни финансиски извештаи

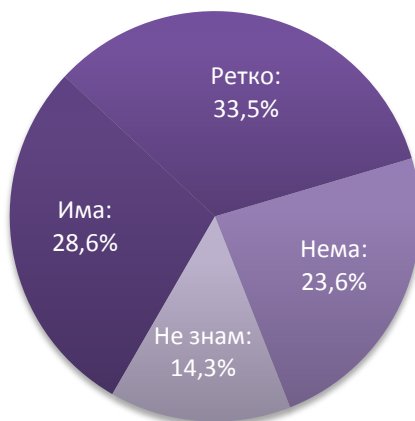

Со анкетата беше мерена и перцепцијата за корупција во граѓанското општество. Дека ретко или многу ретко има примери на корупција мислат 33,5 % односно, 21,7 % од анкетираниите организации. Како честа или многу честа оваа појава ја перципираат 19,9 % односно 8,7 % од анкетираниите.

Графикон 19. Примери на корупција во граѓанското општество

Графикон 19а. Примери на корупција во граѓанското општество – групирани одговори

Според одговорите за јавно достапни финансиски извештаи, 89,4 % од организациите се перципираат како транспарентни. Таквата самоперцепција е во контраст со перцепцијата за корупцијата во граѓанското општество.

Ненасилство и толеранција – перцепции на граѓанското општество

Дека не постојат сили во граѓанското општество кои користат насилство за да искажат сопствени интереси сметаат 40,4% од организациите, а 36 % од анкетираниите сметаат дека има. Со „не знам“ одговориле 23,6 %.

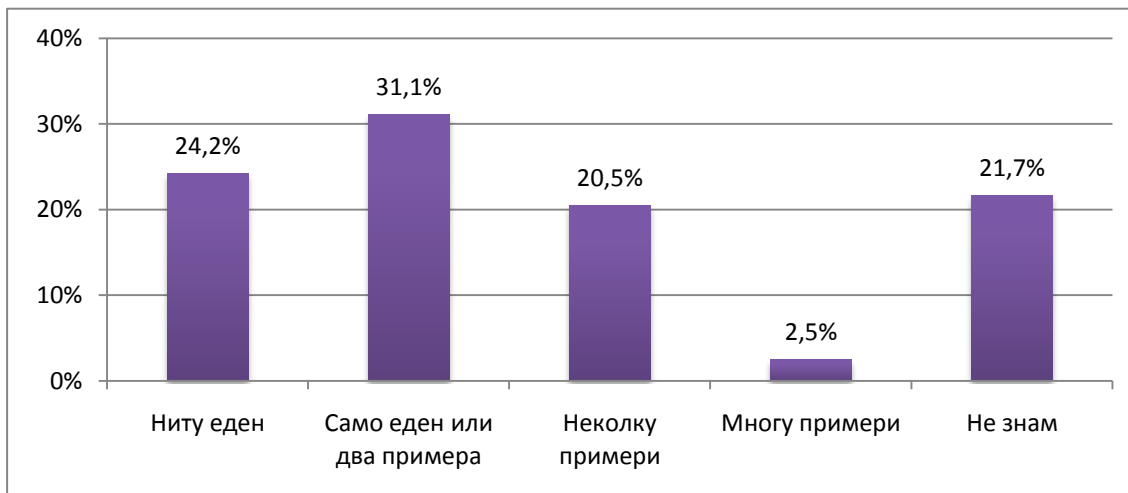
Најголем дел од тие „сили“ во граѓанското општество (21,7 %) се перципирани како изолирани групи кои понекогаш користат насилство. Од 36 % организации кои одговориле дека има насилство, 80,7 % сметаат дека таквите групи се изолирани и/или ретки.

Графикон 20. Перципирано користење насилство од страна на граѓанското општество

Мнозинство од анкетираниите (54,1 %) знаат барем за еден пример на експлицитно расистички, дискриминаторски или нетолерантни сили на граѓанското општество. Мало малцинство (24,2 %) не знаат такви примери – воопшто. Мало малцинство од анкетираниите (21,7 %) одговориле со „не знам“.

Графикон 21. Колку примери знаете на сили во граѓанското општество кои се експлицитно расистички, дискриминаторски или нетолерантни?

Што се однесува до врската помеѓу овие сили и другите организации на граѓанското општество, најмногу од анкетираниите сметаат дека тоа се маргинални актери (36,6%) или дека се комплетно изолирани или силно осудени од граѓанското општество во целина (24,2%). Малцинство од анкетираниите (32,3%) одговориле со „не знам“ на прашањето за ваквите врски.

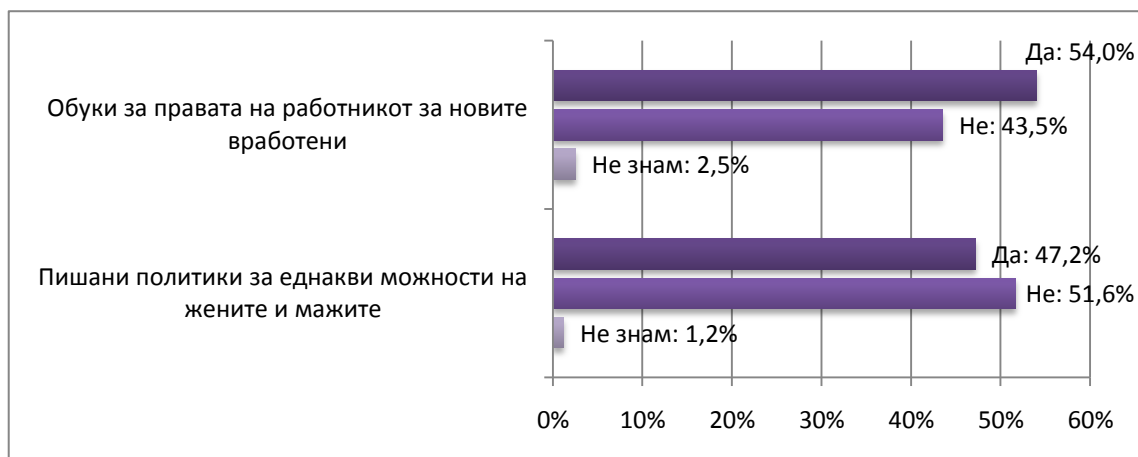
Графикон 22. Која е врската помеѓу гореспоменатите сили и другите организации на граѓанското општество?

Работни односи

Што се однесува до упатувањето на новите работници, мнозинство од организациите (54%) организираат обуки низ кои ги воведуваат своите нови колеги во работењето. Помалку од половината анкетирани организации (47%) имаат пишани политики за еднакви можности на жените и на мажите.

Графикон 23. Дали имате/спроведувате:

Висок е процентот и на организациите кои имаат јавно достапен кодекс на однесување на персоналот (72,7 %). Освен тоа, уште 11% во иднина би практикувале таков кодекс.

Политиката за работни стандарди и политиката за стандарди на животната средина се помалку јавно достапни, односно 43,5 % во првиот или 39,1 % во вториот случај. Но, постои свест за потребата од практикување вакви стандарди што се гледа и од одговорите на организациите. Оние што во моментот не практикуваат такви стандарди тоа би го смениле во иднина, и тоа 86 % тоа би го направиле кај работните стандарди, а 88 % кај еколошките.

Графикон 24. Јавно достапни организациски политики

Заклучоци

1. Граѓанските организации имаат високо мислење за својата демократичност. Големо мнозинство (76 %) од нив велат дека главните одлуки ги носат избрани, а не назначени органи. Освен тоа, 54 % сметаат дека улогата на граѓанското општество во практикувањето демократско носење одлуки е значителна, односно умерена.

2. Организациските практики и транспарентноста се на високо ниво. Големо мнозинство (84 %) имаат стратегии за работа за следните 3 до 5 години; 89 % велат дека финансиските извештаи се јавно достапни, а 73 % имаат јавно достапен кодекс на однесување на персоналот. Постои свест за потребата од подобрување во делот на политиките за работни стандарди и политиките за стандарди на животната средина.

3. Промотори на ненасилството и толерантноста, со ретки и/или изолирани насилни и расистички групи. 40 % граѓански организации сметаат дека не постојат сили кои користат насилство за да искажат сопствени интереси, а од 36 % кои одговориле дека

има вакви организации, 80,7 % сметаат дека тие се изолирани и/или ретки. Примерите за расистички или дискриминаторски организации се ретки, а истите се изолирани и силно осудени.

4. **Корупцијата во граѓанскиот сектор е ретка или многу ретка појава.** Мнозинство од анкетираниите (57 %) сметаат дека оваа појава е ретка, многу ретка или воопшто ја нема, наспроти 29 % кои сметаат дека е честа или многу честа. Кај истражувачите постои дилема дали кај анкетираниите се прави разлика меѓу корупција, злоупотреба на средства и должност или перење пари.

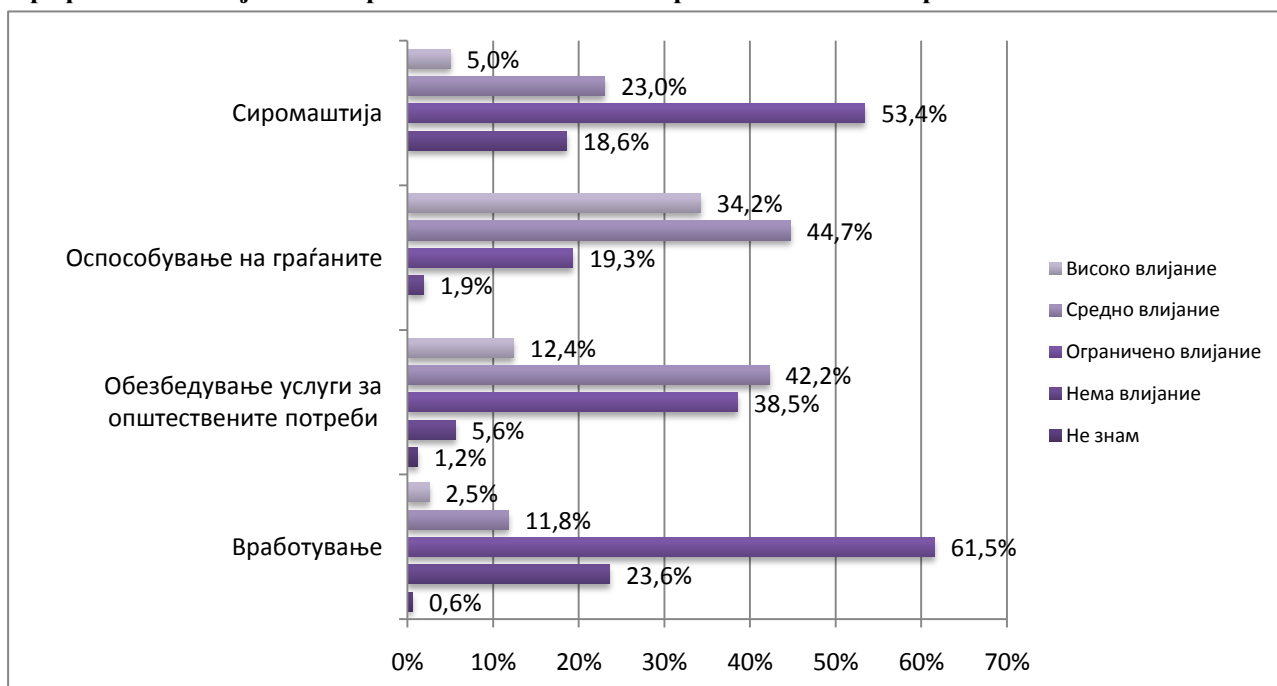
ПЕРЦЕПЦИЈА НА ВЛИЈАНИЕТО

Влијанието на граѓанското општество е оценувано во две широки подрачја: влијание на општествените проблеми (или општествено влијание) и влијание на јавните политики (или политичко влијание).

Влијание на општествените проблеми

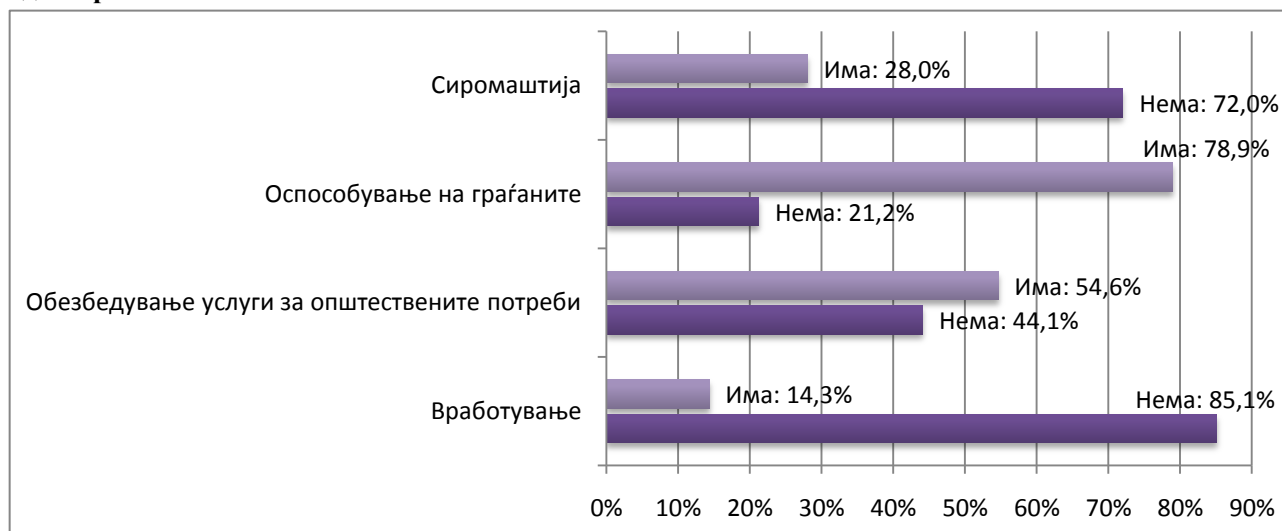
Влијанието на општествените проблеми е оценувано преку влијанието врз проблеми кои се подолг период врвни општествени приоритети како сиромаштијата и вработувањето. Овие општествени проблеми беа посочени како главни предизвици на граѓанското општество во Цивикус – Индексот на граѓанското општество (ИГО) во 2006 г. и се предлог на Советодавниот комитет за ИГО во 2009 г. Овие два подрачја се дополнети со две други подрачја, обезбедувањето услуги и оспособувањето на граѓаните, кои беа оценувани во 2006 г.

Графикон 25. Влијание на граѓанското општество врз општествените проблеми

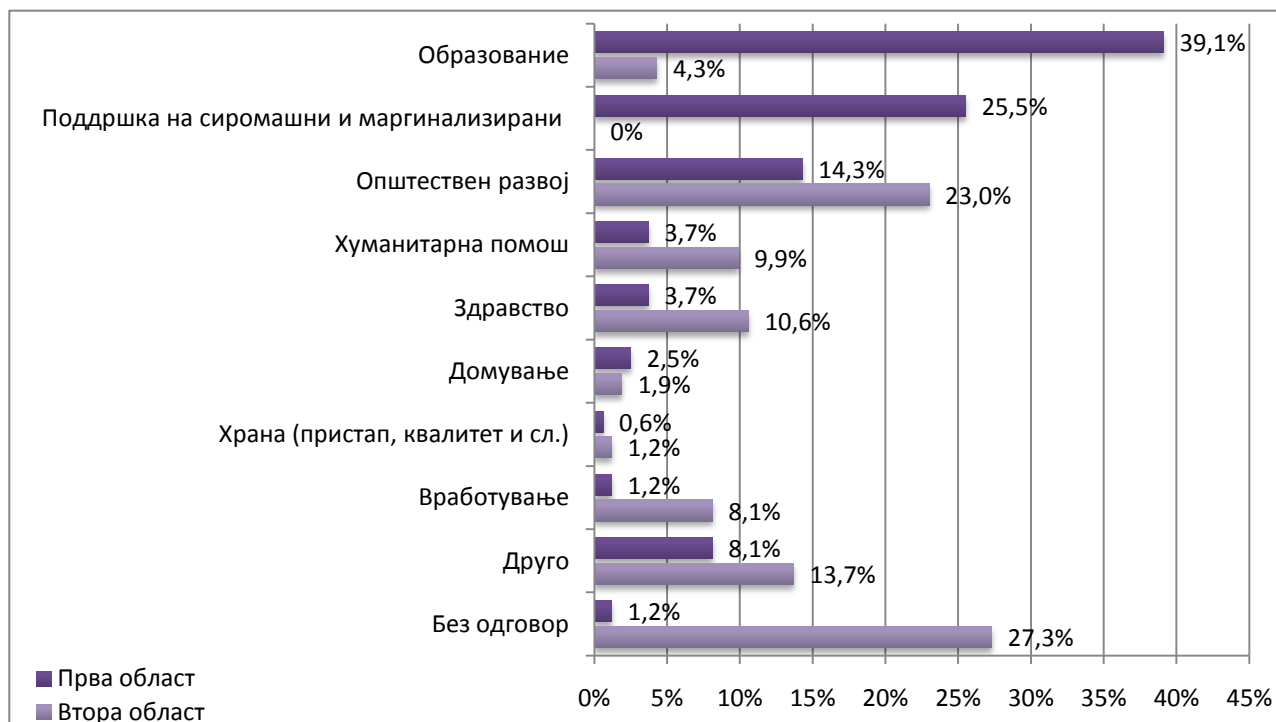

Граѓанското општество има влијание врз оспособувањето на граѓаните (78,9 % - збир на високо и средно влијание) и обезбедувањето услуги за општествените потреби (54,6 % збир на високо и средно влијание). Помало влијание е постигнато во намалување на сиромаштијата (28 % збир на високо и средно влијание) и на вработувањето (14,3 %).

Графикон 25а. Влијание на граѓанското општество врз општествените проблеми – групирани одговори

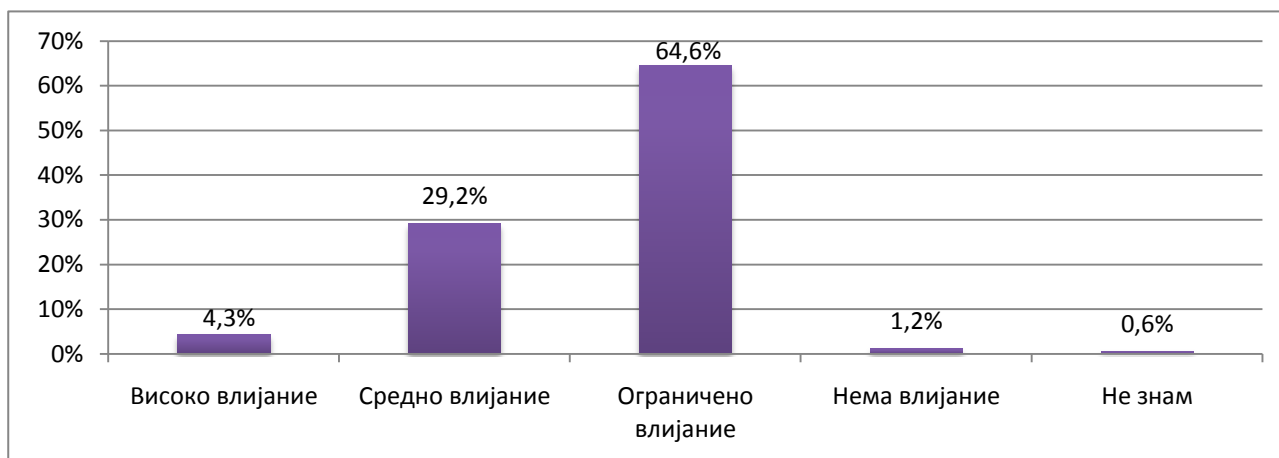

Графикон 26. Области во кои анкетираната организација извршила најголемо влијание

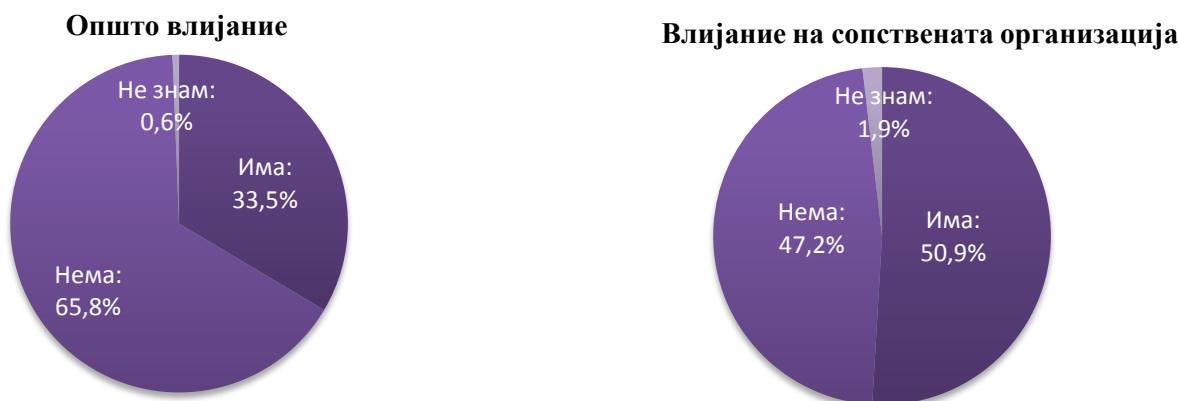
Најголемо сопствено влијание вклучените организации имале на образование, што ја потврдува перцепцијата за влијанието на оспособување на граѓаните.

Графикон 27. Ниво на влијание на граѓанското општество во целина во областите од графикон 26

Организациите оценуваат дека граѓанското општество има влијание (33,5 %) во наведените области, кое влијание е помалку од оценката на влијанието на сопствената организација во истите области (50,9 %).

Графикон 28. Влијание на општествените проблеми на граѓанското општество

Влијание на политиките

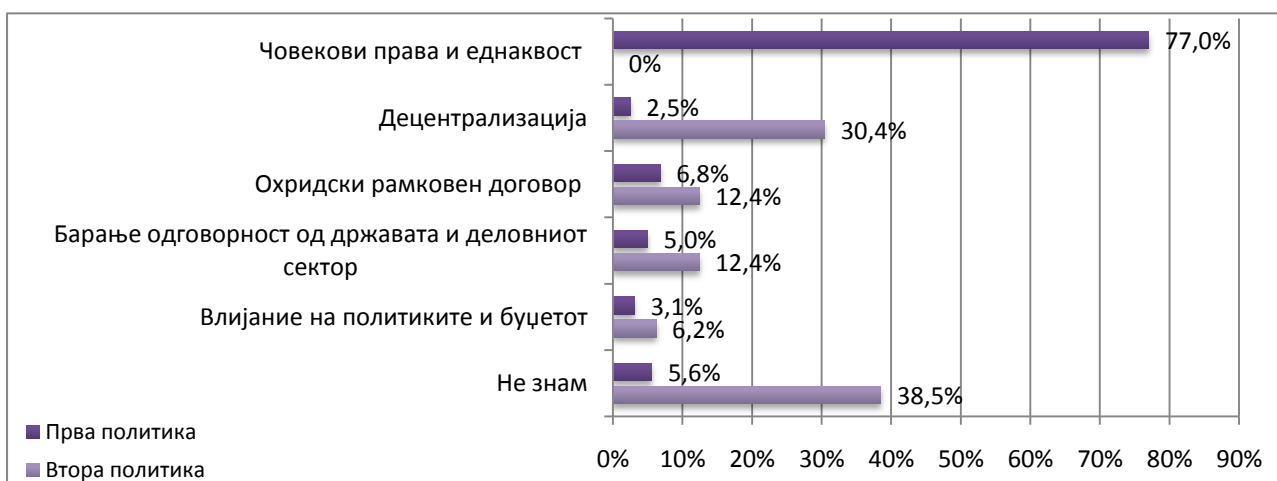
Влијанието на јавните политики или политичкото влијание се оценуваше општо и за пет подрачја: човекови права, децентрализација; Охридски рамковен договор; влијание на буџетот; и барање одговорност од државата и од деловниот сектор.

Графикон 29. Влијание на граѓанското општество во креирањето на јавните политики

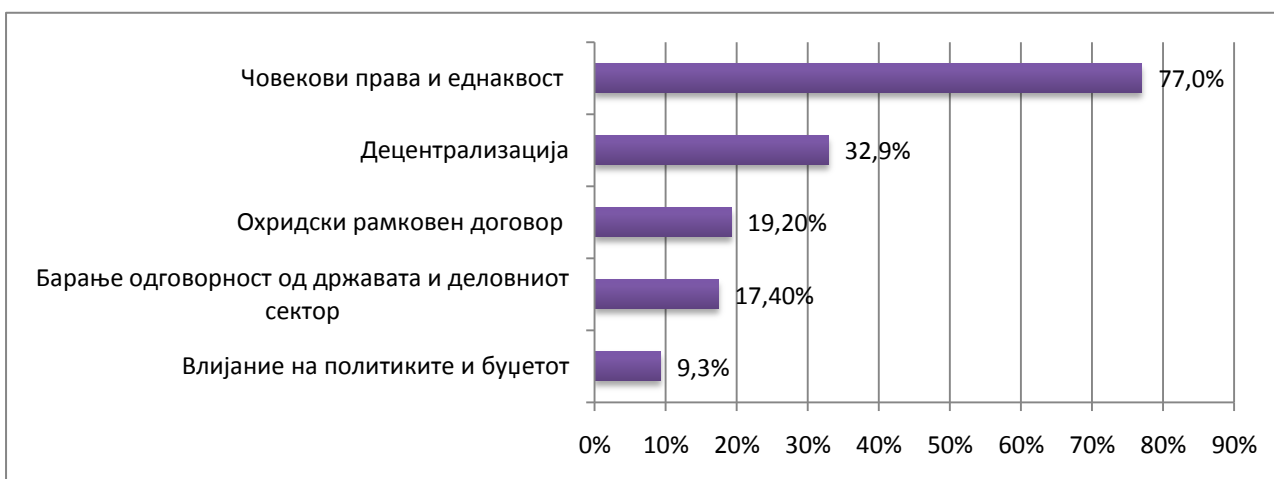
Граѓанското општество има влијание на јавните политики е самоперцепција на 29,1 % од организациите.

Графикон 30. За кои две политички прашања беше најактивно граѓанското општество последните пет години?

Области каде граѓанското општество е најактивно во последните пет години се човековите права и еднаквоста (77 %), децентрализацијата (44,1 % прва и втора политика) Охридски рамковен договор (19,6% прва и втора политика) и барање одговорност од државата и деловниот сектор (17,4% прва и втора политика).

Графикон 31. Активност на граѓанското општество за политички прашања последните 5 години

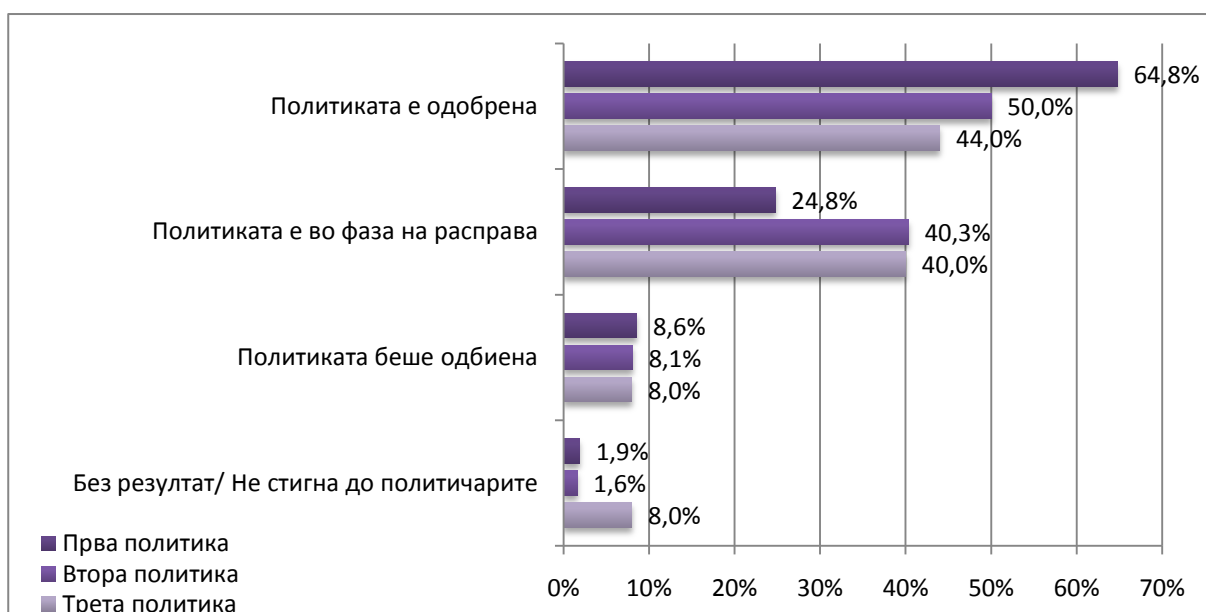

Графикон 32. Во последните две години, дали вашата организација изврши притисок за носење на некоја јавна политика?

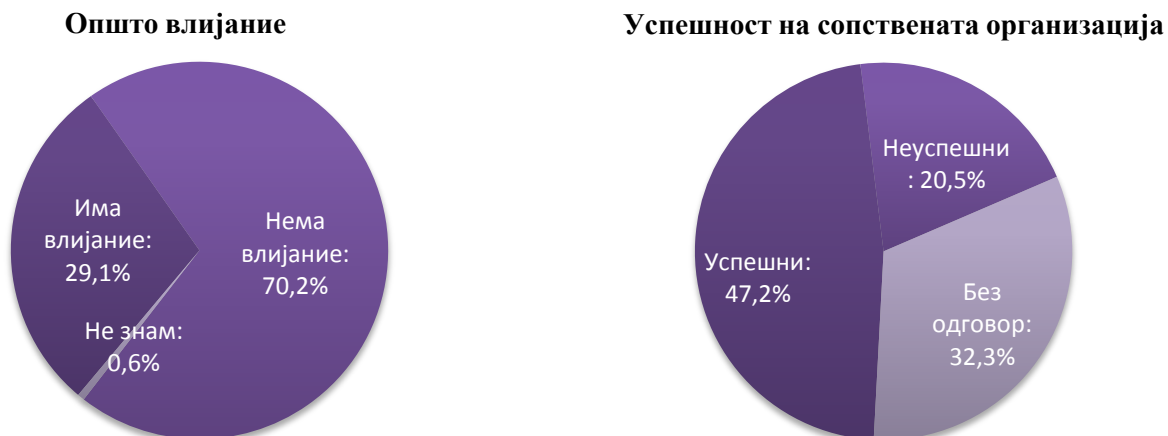
Големо мнозинство на организации од 75,8 % било вклучено во вршење влијание за одредена јавна политика на национално и/или локално ниво во последните две години.

Графикон 33. Кои беа резултатите од вашата активност за носење на политиките?

Организациите прашани за успешноста на три конкретни случаи на влијание на јавни политики оценуваат дека имале средна успешноност.

Графикон 34. Влијание на политиките на граѓанското општество

Заклучоци

1. Граѓанското општество има ограничено влијание на општествените проблеми (33,5 %). Влијанието е високо врз оспособувањето на граѓаните (78,9 %) и обезбедувањето услуги за општествените потреби (54,6 %). Ограничено, односно ниско влијание е постигнато во намалувањето на сиромаштијата (28 % збир на високо и средно влијание) и во вработувањето (14,3 %).

Оценката на влијанието врз општествените проблеми на сопствената организација е средна (50,9 %). Тоа е во прилог на релативно висока самокритичка перцепција – 47,2 % од анкетираниите организации сметаат дека немаат влијание. Но и таа самоперцепција е подобра од перцепцијата на „другите“, бидејќи истите организации или 65,8 % од нив сметаат дека граѓанското општество во целина нема општо влијание.

2. Граѓанското општество има ограничено влијание на јавните политики (29,1%).

Области каде граѓанското општество е најактивно во последните пет години се човековите права и еднаквоста и децентрализацијата.

Оценката на успешноста на сопствената организација е средна (47,2%), а неуспешни се 20,5 %. Оценката на сопствената успешност може да е во контрадикција со оценката на влијанието на јавните политики (47,2 % наспроти 29,1 %).

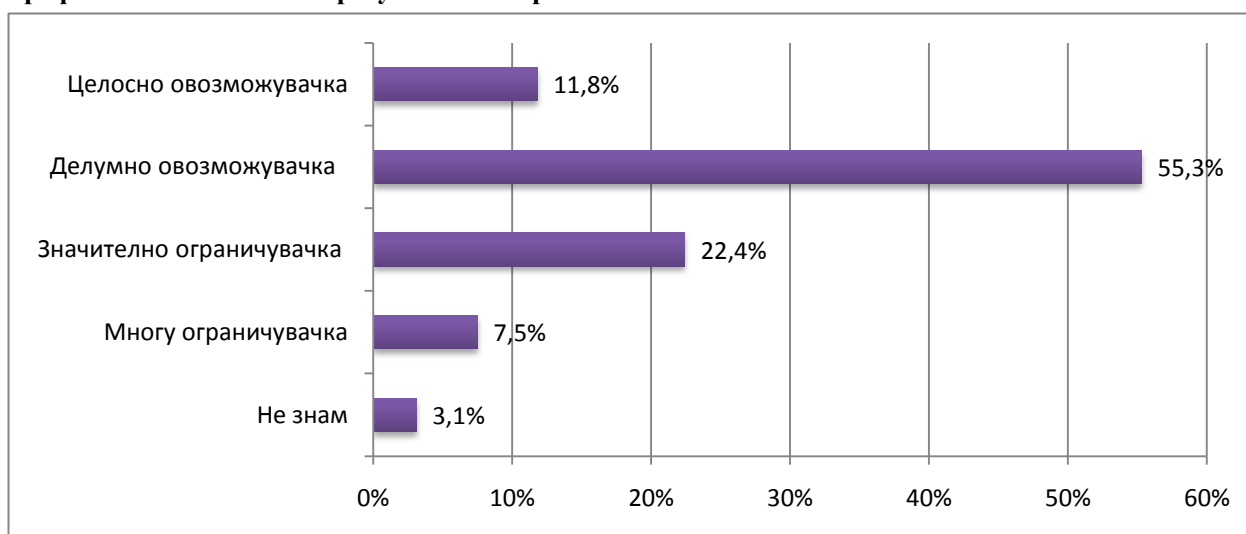
Карактеристичен е процентот на организации кои не одговориле на прашањата на успешност, што може да укажува на проблем на набљудување и оценување – отсуство на систем или тешкотии во воспоставување показатели за успех.

ОКОЛИНА

Анкетата е направена пред влегувањето во сила на новиот Закон за здруженија и фондации (април 2010 г.) и одговорите се однесуваат на претходните искуства со правната рамка.

За мнозинството граѓански организации законската регулатива за дејствување на организациите е овозможувачка. Од 67,1 % позитивни одговори, 55,3 % сметаат дека законската регулатива е делумно овозможувачка, а 11,8 % рекле дека е целосно овозможувачка. Меѓутоа не е мал ни процентот на организации кои сметаат дека постојат ограничувања во законската регулатива. Имено скоро секоја четврта организација смета дека законската регулатива е значително ограничувачка (22,4 %), а за 7,5 % од организациите таа е многу ограничувачка.

Графикон 35. Законската регулатива за граѓанското општество

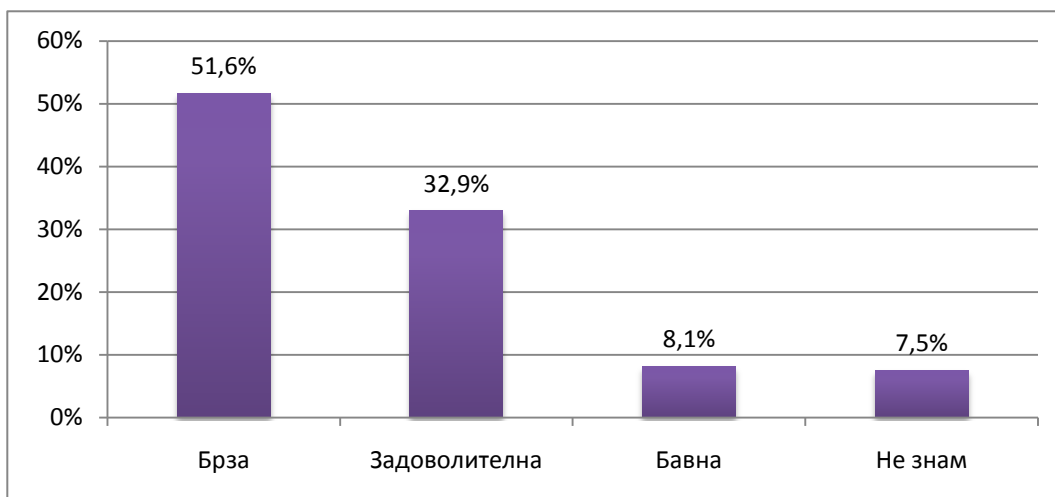
Граѓанските организации најчесто немаат незаконски ограничувања или напади од страна на властите. Повеќе од две третини од организациите никогаш не се соочиле со ваквите ограничувања (77 %). Потврдно одговориле 18 % од анкетираниите организации, а 13,7 % дале примери, во кои најчесто се спомнуваат контрола од Управата за јавни приходи и Министерството за внатрешни работи, усни закани од властите и закани за иселување од канцеларии.

Графикон 36. Постоене незаконски ограничувања или напади од страна на локалната или централната власт

За големо мнозинство граѓански организации (84,5 %) процедурата за регистрација е брза, односно задоволителна. Незначително малцинство сметаат дека е бавна (8,1 %) или не знаат (7,5%).

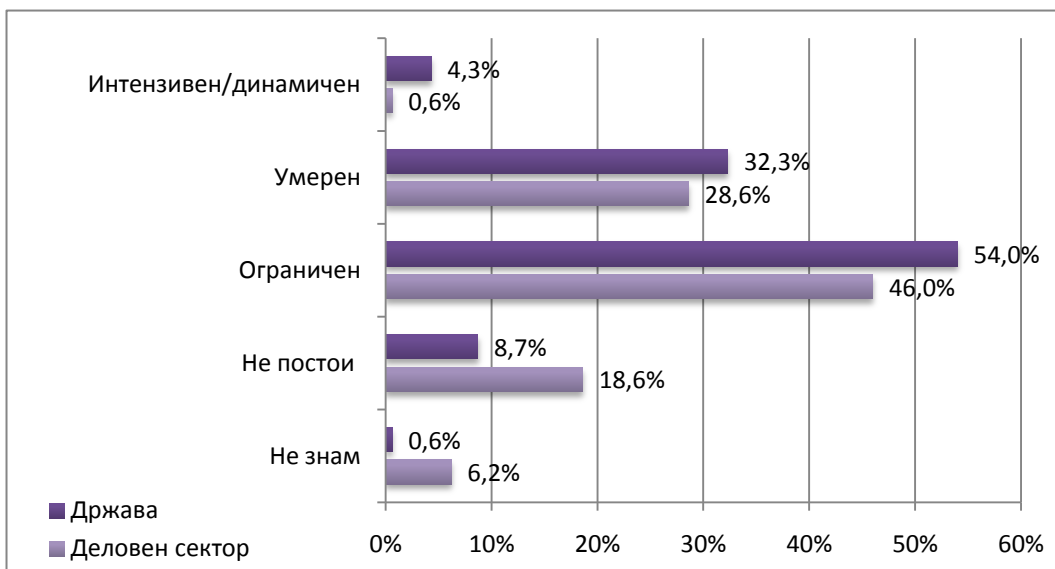
Графикон 37. Процедура за регистрација на граѓански организации според претходниот ЗЗГФ

Незначително малцинство од организациите сметаат дека не постои дијалог меѓу граѓанското општество и државата (8,7 %), додека повеќе од половината (54 %) дека дијалогот е ограничен. Со позитивно мислење за дијалогот се скоро 37% од кои 32,3% сметаат дека дијалогот меѓу граѓанското општество и државата е умерен, додека 4,3% од организациите имаат интензивна комуникација со државата.

Дијалогот на граѓанското општество со деловниот сектор е помалку развиен во однос на оној со државата. Имено не е за занемарување дека 18,6 % од организациите сметаат дека дијалог воопшто и не постои, а 46 % рекле дека истиот е ограничен.

Графикон 38. Дијалогот на граѓанското општество со државата и деловниот сектор е:

Заклучоци

1. Овозможувачка законска регулатива. Законската регулатива за дејствување на граѓанските организации во Република Македонија пред донесување на новиот Закон за здруженија и фондации (април 2010 г.) е овозможувачка за мнозинство од организациите, меѓутоа не е мал бројот на организации (скоро секоја четврта) кои сметаат дека законската регулатива е значително ограничувачка.

2. Големо мнозинство од граѓанските организации немаат искуство со незаконски ограничувања од страна на властите. Високи 77 % од граѓанските организации никогаш не се соочиле со незаконски ограничувања или напади од страна на локалната или централната власт.

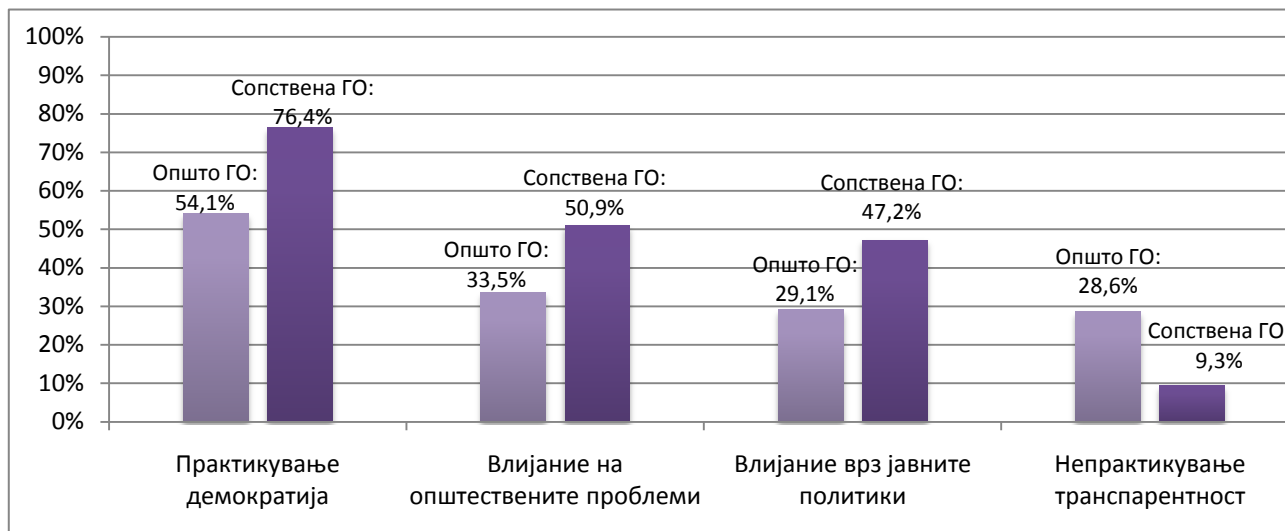
3. Недоволно развиен дијалог со деловниот сектор и со државата. Дијалогот на граѓанското општество со државата и деловниот сектор не е доволно развиен. Малцинство од организациите сметаат дека дијалогот со државата е умерен, додека поинтензивен дијалог со деловниот сектор скоро и да не се применува.

ЈАЗОТ ВО ПЕРЦЕПЦИЈЕ НА ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО

Истражувачкиот тим забележа јазови во самоперцепцијата на сопствената организација и граѓанското општество во целост или на „другите“ организации. Јазовите се јавуваат во практикување вредности, како демократија и транспарентност и во постигнатото влијание врз општествените проблеми и јавните политики.

Податоците се содржани претходно во графиконите 15, 16, 18, 19, 28 и 34, а тука се прикажани само споредбено одговорите.

Графикон 39. Сопствената организација наспроти општото граѓанско општество

Во практикување демократија, 76,4 % од анкетираниите самоперципираат демократско одлучување во сопствената организација, наспроти 54,1 % кои сметаат дека демократијата се практикува во граѓанското општество. Јазот меѓу овие два става изнесува 22,3 %.

Во транспарентноста, 89,4 % од анкетираниите одговориле дека сопствените финансиски извештаи се јавни, што е показател за транспарентност, додека 9,3 % одговориле дека немаат јавно достапни финансиски извештаи. Од друга страна, 28,6 % од анкетираниите сметаат дека има корупција во граѓанското општество. Јазот меѓу овие два става изнесува 19,3 %.

Јазот меѓу анкетираниите кои самоперципираат влијание на општествените проблеми е 17,4 %, односно 50,9 % сметаат дека самите имаат влијание, наспроти 33,5 % влијание на граѓанското општество.

Јазот меѓу анкетираниите кои самоперципираат влијание на јавните политики е 18,1 %, односно 47,2 % сметаат дека самите се успешни, наспроти 29,1 % влијание на граѓанското општество. Тука привлекува внимание и поголемата категоричност дека граѓанското општество нема влијание 70,2 %, наспроти 20,5 % перцепција на сопствената неуспешност.

Во овие четири показатели јазот меѓу мислењето за сопствената организација и граѓанското општество изнесува од 17,4 % до 22,3 %.

Заклучок

Подобра самоперцепција за сопствената организација од таа за граѓанското општество за 19,3 %.

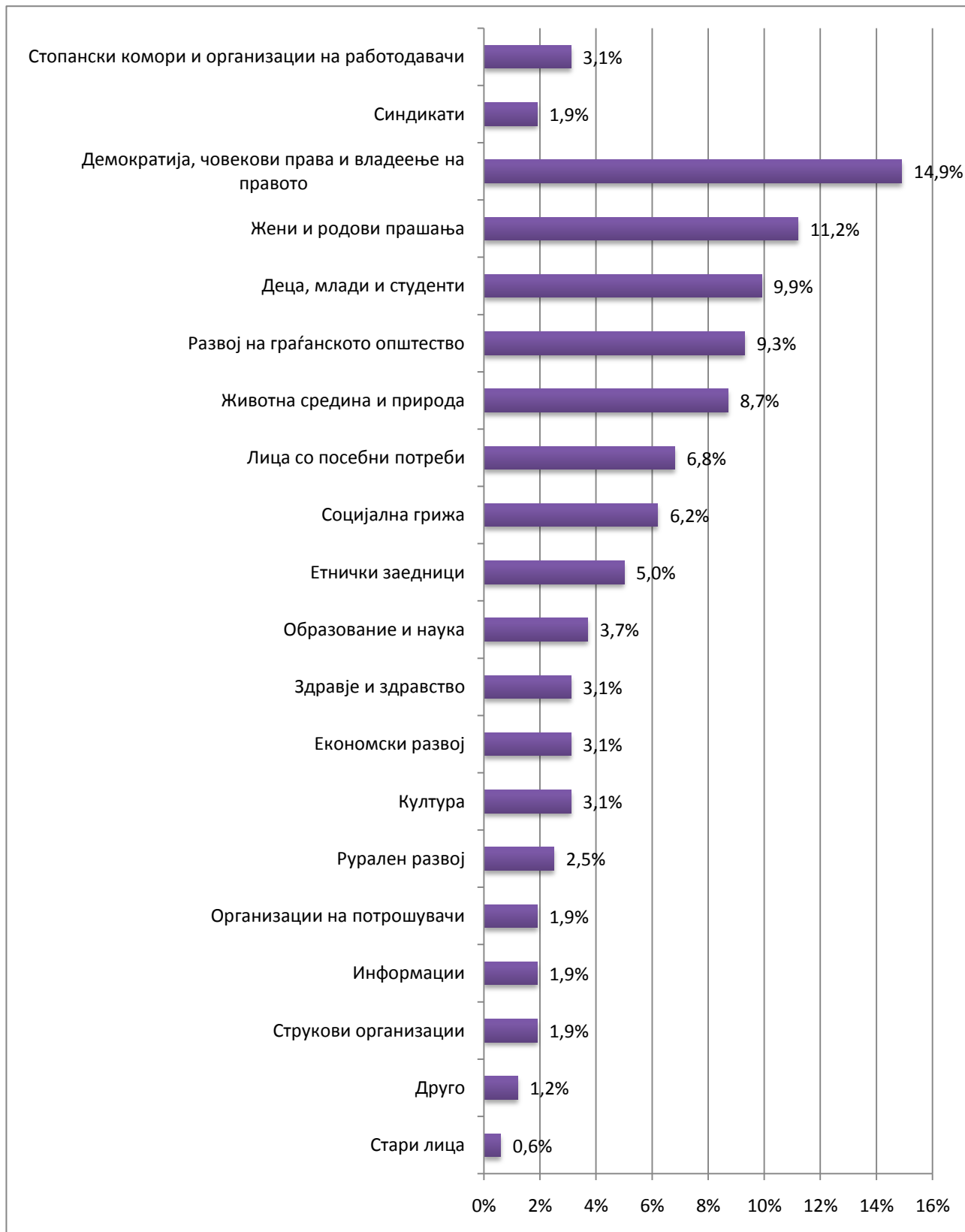
Постојат јазови во самоперцепцијата на сопствената организација и граѓанското општество во целост или на „другите“ организации. Јазовите се јавуваат во практикување вредности, како демократија и транспарентност и во постигнатото влијание врз општествените проблеми и јавните политики и изнесуваат од 17,4 % до 22,3 %.

Организациите сметаат дека имаат подобри вредности и се поуспешни од граѓанското општество во целина за 19,3 %. Разликите во оценката се очекувани, но величината на разликата во овој случај укажува на повисоко ниво на субјективност.

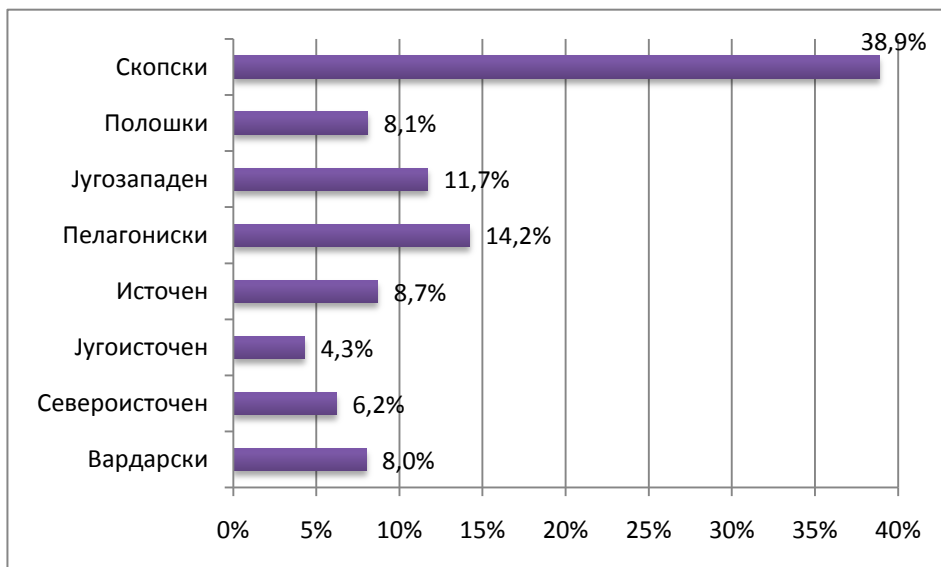
ПРИМЕРОК

Во Организациската анкета учествуваа 161 граѓанска организација. Примерокот за интервјуата беше составен врз основа на постоечките податоци за секторска и географска дистрибуција на граѓанските организации во Република Македонија.

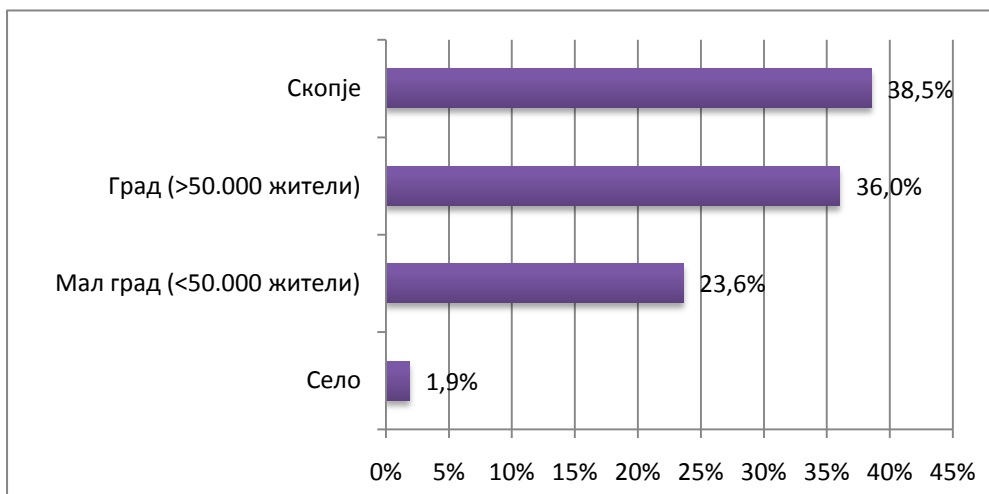
Графикон 40. Секторска распределба на анкетираниите граѓански организации

Графикон 41. Регионална распределба на примерокот

Графикон 42. Урбано–рурална распределба на примерокот

Библиографија

Габер-Дамјановска Н. (2007) **Мрежите и коалициите во Република Македонија-општи трендови**. Скопје, МЦМС.

Клековски ет ал. (2006) **Цивикус – Индекс на граѓанското општество (ИГО)**. Скопје, МЦМС.

МЦМС (2010) **Наоди од Организациската анкета од Цивикус – Индексот на граѓанско општество**. Скопје, МЦМС.

Цивикус (2008) **Assesing the State of Civil Society: A Toolkit for the CIVICUS Civil Society Index (CSI)**. Johannesbourg, Civicus – World Alliance for Citizens Participation and Centre for Social Investment – Heidelberg University.

ЦСИД „Форум“ (2007) **Студија за транспарентноста, отчетноста и демократскиот капацитет на граѓанскиот сектор во Република Македонија**. Скопје, Центар за стратешки истражувања и документација „Форум“.

Shapiro J. (2004) **Developing a Financial Strategy**. Johannesbourg, Civicus – World Alliance for Citizens Participation.